

БРОЈ 10 ЛЕПТА

НАРОД

Рукописи се не враћају.

Огласи и белешке ша-
лаћују се по погоди.

Редакција је у урани
Франковој бр. 20.

Главни уредник
ДРАГ. С. ГОГИЋ

„Народ“ излази свакога
дана по подне.

Штампарна се налази у Фр-
ковој улици бр. 20.

Власник
КРСТА Ђ. МИЛЕТИЋ

Изборна реформа у Пруској

Пројект о изборној реформи, који је спремила пруска влада, претрпео је у Ландтагу прво искушење, на првом читању. Скупштина на неколиким питањима није никако могла да се сложи, и пројект је упућен једној комисији од тридесет и пет чланова, која ће отпочети рад тек 2. јануара. Први ће, дакле, још неколико месеци, док поново не дође на решење ово велико питање из немачке унутрашње политике.

Начин којим је скупштина дочекала овај законски пројект превазилази све оно што се замисљало. Нико о томе нема сумње, није имао никаквих илузија о стању духова непоправиме партије пруских конзервативаца; ипак појединци су веровали, да ће се они задовољити озбиљним компромисијама, које су са фином равнотежом, ипак правиле готово безазлени пројект о једнаком праву гласа. Конзервативци нису ништа хтели да чују; апсолутно, с њима се ни у принципу није могло о томе говорити. Да се изводи гласање кроз три класе, то може; али да се заведе једнако право гласа, никада! Никада се стара Пруска не може одрећи свога задатка да се бори против демократије.

У осталом, најкарактеристичнији факт није био у одлучној опозицији ситних племића, већ у неодлучном и неодређеном држању оних који се језиком немачких парламентарца називају »умерене партије.« И поред учешћа у влади др. Фридберга, једнога од њихових шефова најрадије слушањих, и поред интервенције овога у корист пројекта, ипак национални либерали нису крили, да је скоро добра половина против ове реформе.

Центар је одбио да узме икако учешће. На тај начин, било би у најповољнијем случају 150 гласова за реформу, од укупно 443 посланика.

У комисији ситуација је још чистија, јер уме-

рене партије треба да се придруже левици, па да држе у шаху конзервативце. И тако је, изгледа, још унапред одлучена судбина ове реформе, коју је краљ Пруске обећао 7 априла и 11 јула.

У моменту када владе Савезника изјављују, да неће наставити односе са Немачком којом управља каста пруских јункера, јункери ипак чврсто држе своје привилегије и имају за собом две трећине пруске скупштине.

Најинтересантније је, како ће се после свега овога држати либералне партије и круна. Социјалисти већине и мањине потпуно су начисто, да је реформа у Ландтагу пропала и да се, изван парламента, може до ње доћи само под пресијом маса. Орган баварских социјалиста »Минхенер Пост« стално говори о организовању широке агитације у маси, али до сада је остало само на речима. Неколико социјалистичких јавних зборована забраниле су војне власти; при чему се није правила никаква разлика: и социјалисте из већине и независне социјалисте трапају све у једну врећу.

Влада се истина залагала јако за овај пројект, јер се њиме искомпливало обећање круне, али она никада неће ићи дотле да распусти Ландтаг. Јункери ни мало не скривају своју љутину и своју мржњу: појава једног пруског министра, који са трибине брани ствар демократије, доводи их до беснила, и они прете реакцијом и војничким режимом.

У осталом, и влада и круна руководили су се овде чисто спољњим догађајима, и пројект је дошао из страха од катастрофе. А чим сествари окрену и управљачи буду иоле сигурни у себе, одмах ће се заборавити обећања из тешких дана.

ПИТАЊЕ О КОМАНДИ

Лондон. — »Опсервер« пише: Јединство у команди је врло важно питање првих дана. Ово јединство може се постићи а да се односни ко-

мандантима не одузима вна-
цијатива ни одговорност пре-
ма својим владама.

Наименовање једног главног команданта са наполеоновском влашћу није могуће у наше време, али Врховни Ратни Савет у Версаљу представља генералисима савезничког. Преко тога Савета доћи ћемо до јединства.

Њујоршка »Трабуна« мисли да су кругови више влада за наименовање једног команданта. Она сматра да је врло важно да један човек буде одговоран за операције на западном фронту.

БУРА У СОБРАЊУ

Царих. — »Тајме« је недавно објавио у једном телеграму да је бугарски краљ Фердинанд, желећи да себе спасе, хрabriо опозицију против Радославова, смирејући да његову владу замени једном владом ближе народу, више или мање наклоњеном Споразуму.

На ту вест Радославов је оптужио Собрање, да се међу његовим члановима налази аутор овог дописа. Тајме је он изазвао праву буру у Собрању, јер је рекао за посланике да су издајници, који код Споразума раде против политике Бугарске.

— Ми морамо рекао је он, да сузбијемо сваку магловицу политику, која је исто толико опасна за Русију, колико и за Бугарску.

— Па онда — добиацио је посланик Васиљев — ви желите промену у вашој спољној политици. Да не будемо више уз Немачку, већ уз Русију.

Бура је постојала све већа. Радославов је оптуживао опозицију да му не да да говори, јер ју је страх од истине и боји се да јој се не скине маска. Кад је рекао да је добро служио бугарским интересима и извао је смех у Собрању.

Сукоб између левице и деснице постао је општи. Председник владе није смео да истакне питање о поверењу већ је изјавио да би пад владе био штетан по Бугарску. Он је оптужио Теодорова и његове пријатеље да су склопили заверу да обору владу.

ПОЉСКА

Лозана. — Шеф полске владе граф Росторовски изјавио је ово »Берлинер Тагеблату.«

»Постоји нада да ће полска влада моћи да учествује у преговорима на посредан начин. Ми претпостављамо да су границе нове полске краљевине прибли-

жно обележене данашњим рововима, и ако је и иза ове линије, нарочито у округу Минск, становништво у већини пољско.

Ми се слажемо да Литванци треба слободно да управљају собом и ако је Литванија вековима чинила саставни део краљевине Пољске.

Што се тиче питања о престолу, оно ће вероватно бити решено брже него што се мисли. Готово је сигурно да се неће изабрати неки члан старог пољског племства, већ неки аустријски надвојвода.«

НЕМАЧКА ШТАМПА

Париз. — Долазак руских делегата са Троцким у Брест Литовск изазвао је најразличније коментаре у немачкој штампи. Независни социјалисте у »Лајпцигер Фолксцајтунг« и даље оптужују анкссионистичке намере јункера као главни разлог за продужење рата.

»Форверц« потврђује да је извршен расцеп између социјалистичке већине и либерала. Док се »Берлинер Тагеблат« боји нових тешкоћа »Франкфуртер Цајтунг« »Минхенер Најстеге Нахрихтен« и »Германија« понова су постали оптимисте.

»Дајче Цајтунг« и »Крајц цајтунг« удвојили су нападе на Килмана и похвале Хив-

денбургу. Ови листови честитају Лудендорфу на победи у питању о преговорима, и ако је он успео да наметне своје гледиште, тек пошто је поднео оставку.

СТРАХ ЗА БУДУЋНОСТ

Лондон. — Директор Хамбург — Америка Линије, Балин, у једном писму које објављује берлинска штампа, страхује за последице које ће рат имати за економску будућност Немачке.

»Да ли немачки шовинисти, пише Балин, могу ма и најмање да схвате каква ће будућност чекати немачку поморску трговину, ако пристаништа непријатељских држава буду за њу затворена?

Изгледа да они не знају да ми немамо ни базе за угаљ, ни станице за снабдевање, ни пристаништа за оправке бродова.

Тући Енглеску то би било савршено. Али тукли ми њу, или тукли она нас, ми треба да предвидимо непоправиму пропаст ако се она реши да нам затвори своја пристаништа.«

Балин закључује да би опасност за Немачку била мања да се није упустила у сумаренски рат.

БОЛНИЧКИ АВИОН

Авион већ врши и сада много дужности. Он је око војске. Он обвештава војску, ништа се ради иза ватрене линије, где су амбасмани батерија, депои мунџија, нови путови, фортификације и фортификациски радови. Он показује артилерији куда да дејствује, и јавља јој да ли је њено дејство повољно. Авион служи као борбено оружје; а можда ће једног дана и пошту да превози. Он чини велике услуге картографији на фронту, која, само благодарши њему, може да има правилне податке. И да ли је то све? Било би и сувише претенциозно тврдити да јесте.

По француском лекару Шасену, авион би се могао употребити и за транспорт раненика. Као госланик, др. Шасен није хтео остати у Паризу где би на обали Сене имао много угоднији живот, већ је више волео да врши своју лекарску дужност на обали Мезе и Ене. Видећи из блага колико је времена потребно, док раненик дође у руке хирурга, па да се евакуација врши шта је могуће брже, а знајући како је

у многим случајевима помоћ потребна што пре и за најкраће време, он је дошао на идеју да, за пренос незвесних раненика, аутомобил замени авионом. Путови су закрчени, а често и излокани, у близини фронта и аутомобил се креће успорено и с тешком муком. Поред тога, рупе и чагаљ око коловоза проузрокују трускање а тиме и болове код раненика. А у авиону свега тога нема и о трускању не може бити ни речи.

Др. Шасен је, дакле, још пре неколико месеци изашао са идејом о санитетском авиону, који би раненике тешке и хитно потребите за хирургију преносио у хируршке болнице, намештене 10—20 километара назад. Идеја је у почетку прихваћена врло рђаво. Има људи који су увек »против«, непријатељи сваке новине. Али то Др. Шасена није могло зауставити у раду. Он је сам направио свој санитетски авион, један биплан са два раненика, односно са двојак носилима, која су малко уучена у преграде ради заштите од хладноће. За 16 минута авион пређе оно што

мотоцикл предан за sat и по (20 километара). Глуме се ов лета црно и пона два првена крста. Према оломе што објављује Медицина штампарија, утисци неравних, са којима су прављени опати, потпуно су задовољавајући. Човек се на носилима осећа као на љуљанци и врло брзо времена због помрине и бујана елисе. Хладноћа ће апсолутно и не осећа. А за неколико минута возња је већ свршена. Али, рећи ће се, ипак има трускања при спуштању? Сви који су пробали овај санитарски авион кажу, трускање је тако незнатно и тако благо, да оно готово није ништа према ономе што аутомобил изазива кроз гдуб и и кроз чагаљ.

Санитетски авион би се дакле могао употребити за пренос тешких рањеника или ових којима је тресење најшкодљивије. Очигледна добат је ипак доста мала, пошто је број места мали.

Да ли би санитарски авион требало свуда употребити? То је још прерано. Потребан је један период експеримената. А још сада може се рећи, да има незгодних места, где би спуштање било тешко и опасно, или где и пролаз превијалштима није могућ. Било како му краго, за сад се може довести само овај суд: треба вршити пробе, треба правити опате. Не треба бити велики пророк на рећи, да би и у време мира санитарски авион био од неоцењене користи за цивилне равнице у пољу и у селима. Због тога је жељети да Шасенов санитарски авион буде подврнут што савеснијем испитивању.

СПРЕМЕ НА ЗАПАДУ

Хаг. — Аустријске трупе са руског фронта прелазе преко Белгије. Оне кантонирају са немачким трупама источно од Брисла. Источна граница Белгије препуна је трупа. Сваких шест минута и дању и ноћу пролази по један воз са трупама.

Возови, који се враћају из Белгије и из северне Француске носе много пољопривредног материјала према Русији.

ИЗ НЕМАЧКЕ

Лозана. — Лајпцигер Фолкс Цајтунг констатује да је наступила велика пометња у немачком народу због стварног стања ствара и да се, крај свег обећања владе, вије ни на далека могла задвојити народна потреба.

Лозана. — Према Минхенер Најесте Нахрихтен власти у Франкфурту решиле су, због оскудице у угљу, да се становништву допусте да се до седам сати у вече може грејати у кафанама а да не троши ништа.

Са свих страна јавља се да су фабрике престале са радом због оскудице у угљу.

Амстердам. — Са границе јављају »Ханделсблад»: Експлозија у Круповој фабрици била је у вријету, где је радило на хапању рањеника. Него није погинуо али је рањено потпуно обустављен у овом делу фабрике.

Сав дрвени део фабрике изгорео је. Машине су такође потпуно уништене.

Базел. — Из доброг извора јављају, да је син једног потпредседника Рајхстага у хапшени због веленајаје.

Давашни потпредседници Рајхстага су Паше и Дове.

Хаг. — »Телеграф» јавља да је хапшење шефова социјалистичке мањине у Немачкој у вези са насилним хапшењем г. Минстера, директора револуционарног холандског листа »Витка» који је ухапшен на холандско немачкој граници.

Г. Минстер је примамљен на границу, као да има неко важно писмо за њега и кад је био на мосту који чини границу, немачки шпијунци су га из заседе ухапсили.

ТУЋИ ПРСТИ

Цирих. — Листови донесе полицијску наредбу за хапшење немачког социјалисте Вајбеда и швајцарског анархисте Ичвера, који су окривљени да су организовали неке у Цириху и да су вршили шпијунску за рачун једне стране силе. По овој оптужби се види, да су негде у Цириху припремили страна агитатори.

Одређена је награда од 500 франка овоме, који прапомогне да се ухвати ма који од ових оптужених.

ИЗ РУСИЈЕ

Петроград. — У политичким круговима много се коментарише изјава једног болшевика, интимног пријатеља Лењиновог, коју је учинио пред више чланова Уставотвор. Скупштине. Он је рекао:

»Ако социјална револуција мора да пропадне, ми више волимо да се успостави монархија, него буржоаска република. Монархијска Немачка ближа је социјалној револуцији, него неке буржоаске републике. Буржоаска република у Русији одложила би социјалну револуцију тиме што би расплинула револуционарни дух, док би монархија својим крајностима довела до нове народне експлозије, која би, на боље припремљеном терену, најзад учинила да се успе у социјалној револуцији.

Хапаранда. — Револуционарне социјалисте изгласали су у Петрограду једну резолуцију, да употребе сва средства, па ма како била насилна, да гарантују слободан израз народне воље. Чернов је изјавио ово:

»Ми, који смо се увек борили за Уставотвор-

ну Скупштину, јавно и свечано објављујемо, да ће мо се, ако бољшевици нападну на слободу Уставотворне Скупштине, са заклетвом вратити старим и крвавим методима, које смо употребљавали против народних угњетача за време царизма. Ако они послушају наш глас, ако се они одреку нове страшне завере, у толико боље.»

Петроград. — Много се говори о размени заробљеника између Русије и Немачке. Многи немачки заробљеници, који су до сада живели врло слободно у Сибиру не желе више да се врате. »Ми више волимо, веле они, Сибир него западни фронт. Многи од њих желе само да се ожеве неком Сибирјанком и да стално остану тамо.

Берн. — »Келнше Фолкс Цајтунг» каже да треба призвати, да је развој догађаја у Јужној Русији управљен против сваког закључења мира.

Штокхолм. — »Народ» орган Чернова, тврди да се води активна анархистичка пропаганда у циљу да се доведе на престо велики кнез Александар. Регенти би били велики кнез Павле Александровић и принц Леополд Баварски.

Женева. — Секција војника у Совјету изгласала је једну резолуцију против засебног мира, који спремају бољшевици. »Закључење таквог мира, каже резолуција, било би исто такво издајство према отаџбини као и издајство савезничких демократија.»

Цирих. — Цела немачка штампа тражи од максималистичке владе да одмах закључи мир са Украјином, јер ће иначе максималистичка Русија бити изгубљена.

ЗА ИЗМИРЕЊЕ

Лондон. — »Морнинг Пост» објављује један чланак, којим тумачи разлоге, због којих су Аустро-Немци преузели офанзиву у Италији.

Лист вазваја да је та офанзива дошла због трезне измешу Немачке и Аустрије, јер је Немачка, која је у тешкој финансијској ситуацији, конфасковала аустроугарска имања у Немачкој. То је изазвало велико незадовољство, које се морало некако изравнати, те је тако дошло до авантуре у Италији.

НЕМАЧКИ ЈЕВРЕЈИ

Амстердам. — Јеврејски финансијери у Немачкој, према вестима, које су овде стигле, није хтели да помогну упис последњег немачког зајма, осим само под неким условима.

Они су тражили да се немачка влада не противи стварању јеврејске државе у Палестини, независне од сваког турског господарства, као што је то обећала британска влада. Из обзира према својој тешкој финансијској ситуацији, немачка је пристала на овај услов.

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ

Извештај од 15 сати. — Преко ноћ је била јака артиљеријска активност на фронту Бомон — Безонво. Јужно од Безонво Французи су извршили један пренад и довели заробљеника.

Извештај од 23 сати. — Североисточно од Ремса према курсу французи су једним успешним испадом у немачке ровове, добили извесан број заробљеника. У Шампањи је њихова артиљерија вршила успешну разорно гађање у области Обрив. На десној обали Мезе, после артиљеријске борбе, Немци су покушали два напада у шуми Шом.

И поред употребе запаливих течности, Немци су на оба места приморани да се понуку под јачином француске ватре а пошто су претрпели осетне губитке. Активност обе артиљерије и даље је жива у овом пределу. Ништа важније на осталом делу фронта.

Авијатика. — У времену између 18 и 28 децембра француски пи-

лоти су оборили 15 немачких авиона и један балон за осматрање. Потпоручник Мадон однео је двадесету победу.

Извештај Штаба Источне Војске. — Успешним испадом на сектору Дојранског језера, британске трупе су нанеле непријатељу озбиљне губитке.

Савезничка авијатика била је врло активна.

ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Дутро рино наше трупе су извршиле успешан пренад у непријатељске ровове источно од Лоса и добиле нешто заробљеника. Иначе ништа од важности.

ИТАЛИЈАНСКИ КОМИНИКЕ

Концентрација ватре наше артиљерије на непријатељске трупе у покрету на висоравни Азјаго. Непријатељске патроле одбијене су северно од Виса Мелаго и Патадополи.

Енглески авијатичари оборили су 4 непријатељска авиона а један је пао у пламену, оборен од нашег pilota. Наши апарати су, са добрим резултатом, бомбардовали војне објекте у Вал Сугана.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

ПЕТРОГРАД. — Овде је стигла једна украјинска делегација са задатком да закључи са максималистичком владом споразум о стварању руске федеративне републике, са централном организацијом, коју ће чинити делегати Совјета. Украјинска Рада тражи да максималистичке трупе одмах евакуишу Украјину.

ЛОНДОН. — Поморски саобраћај између Финске и Швајцарске, који је био обустављен од почетка рата, опет је почео.

АМСТЕРДАМ. — Попова се говори, да ће, због неслагања са Хинденбургом, маршал Лудендорф иступити из немачког штаба.

БЕРН. — Председник мађарске владе Векерле и аустријски министар финансија Вебер стигли су у Берлин.

ЛОНДОН. — Дописник »Тајмс» из Хага јавља да су економске прилике у Франкфурту и у Келну знатно погоршале.

ВАШИНГТОН. — Сах се налазе у грађењу 424 највеће велике димензије. Америчке лађе, које ће пролазити кроз забрањену зону све су наоружане.

ЛОНДОН. — Дописник »Тајмс» из Берна телеграфише да је Кајзер давао ручак у част пољске делегације, која је дошла у Берлин да тражи признање пољске независности.

ВАШИНГТОН. — У Америци је откривена велика кореспонденција са Немачком и Аустријом и Швајцарском, писани невидљивим мастилом.

ЦИРИХ. — У току рада железница северно од Констанце, један берлински инжењер отворио је рупевине старе, чувене румунске вароши Истрија.

ЛОНДОН. — Једна депутација из Литваније отпутовала је у Вашингтон да тражи од америчке владе да призна независност Литваније.

ЛОНДОН. — Јапански адмиралитет званично јавља да је послао једну ескадру у Владивосток.

ОБЈАВА

Родитељи, који овде у Солуну имају синове или кћере за школовање у вишим разредима гимназије или уеници за те разреде без родитеља, моле се да делегату Министарства Просвете (Одос Отоис 8) јаве: име њака, који је разред гимназије потпуно свршио и где сад станује (потпуна адреса).

МАЛИ ОГЛАСИ

Српско Трговачко Друштво Улица Александра Великог број 4, обавља све банкарске, трговачке и транспортне послове. Препоручује вањем смету, да се користи услугама ове новчане установе за све своје послове. Врши на својој благајни размену свих новчаних монета по повољним дневним курсевима. 6-10